

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
החוג לריפוי בעיסוק
תכנית לימודי מוסמך

הנחיות לכתובת העבודה המסכמת

בתוכנית ללימודי תואר שני, מסלול יישומי

פברואר 2016

את הפרויקט יש להגיש ב- 2 עותקים מודפסים

+ דיסקט (CD) עם החומרים הרלוונטיים *

+ מצגת (בעבודות בהן נדרשת מצגת)

* ב-CD יש להוסיף בנפרד ובנוסף לפרויקט, עמוד את הפרטים הבאים:

שם העבודה, שם הסטודנט/ית, תאריך הגשת העבודה, שם היועץ/ת או היועצים/ות ותקציר של

העבודה בעברית. כל זאת במטרה לשתף באתר החוג

היקף העבודה: עד 15 עמודים מודפסים ברווח כפול (לא כולל ביבליוגרפיה ונספחים),

גופן 12, David

הנחיות לכתובת העבודה המסכמת

המטרה העיקרית של הפרויקט היא לתרום תרומה משמעותית לעשייה במקצוע הריפוי בעיסוק. משמעות הדברים היא, שהמיקוד באוכלוסייה והנושא לתכנית התערבות ייבחרו על פי סקירת ספרות וסקר של צרכים אותם מאתר הסטודנט במסגרת טיפולית/חינוכית/שיקומית, על פיהם מתוכנן הפרויקט ומתוך דיאלוג עם הצוות המקצועי באותה המסגרת. תהליך תכנון וכתובת הפרויקט נעשה תוך התייעצות וליווי במסגרת סמינר פיתוח והערכה של תוכניות שיקום ממוקדות עיסוק, שנמשך שני סמסטרים

מבנה העבודה המסכמת:

תקציר

נכתב בסוף התהליך וכולל בתמציתיות את כל הפרויקט

מבוא

בהיקף היקפו לא עולה בדרך כלל על עמוד אחד, והוא מספק את הרקע הכללי לעניין שבו עוסק הפרויקט, חשיבות הנושא והמוטיבציה האישית להתמקד בו, קודם לפירוט הרקע לבעיה (סקירת הספרות המדעית). המבוא מהווה מסגרת כללית להבנה של הנושא הנדון: מדוע יש מקום לתוכנית ההתערבות המוצעת מבחינת מענה ללקוחות ולהתפתחות של מקצוע הריפוי בעיסוק, מהי תרומתו החברתית ו/או הפרקטית. ככלל, המבוא אמור להציג בקצרה ובבהירות את הרציונאל לביצוע הפרויקט, בחלוקה לארבעה עניינים: הצגת האוכלוסייה בה מתמקד הפרויקט; התופעה הבעייתית (בד"כ תפקודית) אליה מתייחס הפרויקט, מה שכיחותה ומה השלכותיה; חשיבות הנושא לאוכלוסייה הנבחרת ולשאר בעלי העניין; התשתית התיאורטית, להצגת סקירת הספרות; והמקום/ מוטיבציה האישיים ממנו יוצאים לפרויקט (כיצד נבטו הרעיון והיוזמה, גם בהקשר של עבודתך המקצועית ברפוי בעיסוק).

כהמשך ישיר למבוא, מתבקש להציג את החזון (מטרת העל) – דהיינו, מה השינוי שהתכנית מבקשת לחולל, באוכלוסייה המוגדרת ולעתים במעגלים רחבים יותר. (עד עמוד)

רקע מדעי (סקירת הספרות)

א.

זהו החלק המרכזי (ובדרך-כלל הנרחב ביותר) בעבודה המסכמת. פרק זה מספק את הבסיס האקדמי לתכנית, כולל הרקע התיאורטי / אמפירי / התערבותי לעבודה, שמכוון לשינוי שאנו רוצים לחולל, כפי שמוגדר בחזון. בסקירת ספרות מדעית, יש לברור את החומר המתאים, ולארגן אותו בצורה הגיונית ורציפה, אשר מובילה את הקורא מעניין אחד למשנהו, עד לקבלת התמונה השלמה. הרקע המדעי אמור להבהיר את עולם המושגים בבסיס התכנית, את הקשר בין תכנית ההתערבות המוצעת, לבין תכניות/ מחקרים קודמים שנעשו בנושא והוא אמור לשכנע את הקורא (או השופט, המפקח, המממן) שהפרויקט או ההתייחסות לסוגיה מסוימת אכן ראויים ושזו הדרך המתאימה לבצעו. לכן, חשוב שבסקירת הספרות תהיה התייחסות לכל מושג או עיקרון מרכזי הקשור לנושא התכנית, כך שיהיה ביסוס תיאורטי / אמפירי להבנת בחירתו ולחשיבותו. סקירת ספרות אמורה להוות שילוב של המאמרים בדרך יצירתית, המתאימה למטרת העבודה. סוף הפרק צריך לכלול סיכום של התכניות הקיימות בנושא ומה חידוש/הבידול/הייחודיות של התכנית המוצעת. (כ- 6 עמודים)

ב. סקר צרכים

חלק זה יישמש בסיס לבדיקת הצרכים בשטח. בו יש לפרט את מטרת הסקר ; את השיטה בה נערך (בקרב מי? כיצד?) וסיכום של מסקנות ועקרונות שעולים ממנו, לביסוס התכנית. (כ- עמוד)

ג. יעדים

הגדרת 2-3 יעדים עיקריים של התכנית, שינוסחו לפי אמות מידה SMART - לפרט

ד. תיאור התוכנית

פרק זה יתאר את הצעה המומלצת בצורה תמציתית, בתרשים או בטבלה, כך שתקבל תמונה בהירה לכל מי שירצה ליישם תוכנית דומה או לעשות שימוש בתוצר. לשם כך נדרשת התייחסות לאופני הפעולה או ההפעלה, לאפיוני המשתתפים (מי הם?) לתכנים (מה יועבר?) למבנה (תוכנית/חוברת/משחק/תוכנה), לזמנים (מתני?), ולסעיפים לחישוב עלויות (כמה?). (סעיפים ג', ד'- כ 2-3 עמודים)

ה. הערכת התוכנית

בחלק זה אמורה ההצעה להראות את המדדים לבדיקת המועילות של תוכנית ההתערבות. הסטודנט אמור להציע כיצד תיבדק היעילות של התוכנית המוצעת. למעשה, כמו בהצעת מחקר, צריך לחשוב איך לפשט את ההערכה. בנוסף, יציג פרק זה ניתוח של הפרויקט על פי SWOT. (כ-1-2 עמודים)

ו. דיון והמלצות

בפרק הדיון יתואר היישום של תוכנית ההתערבות בפועל תוך חיבור לסקירה המדעית, לצרכים בשטח (במידה ונבחנו במהלך תכנון הפרויקט בצורה מסודרת), לשיתוף הפעולה עם צוות בשדה ולניתוח SWOT. עליכם להתמקד בשינויים ובהתאמות שביצעתם תוך כדי יישו, לעומת ההצעה. בנוסף, יציג פרק זה המלצות להמשך בהתייחס ליישום עתידי של הפרויקט. (כ-3 עמודים).

נספחים

הנספחים כוללים חומר שחשוב שהקורא יקבלו, בעיקר דוגמאות להמחשה, אולם אין לו מקום בגוף העבודה (לדוגמא: הנחיות, שאלונים, כלים, תמונות, שרטוטים).

נספח: הנחיות כלליות לכתובה מדעית

תכני הרקע המדעי

הרקע המדעי בנוי כשורה של טיעונים, המחוזקים על-ידי הספרות התיאורטית ועל-ידי הספרות האמפירית / הקלינית / או הפרקטית הרלוונטית. מטרת סקירת הספרות אינה לשכנע את הקוראים שהחוקר יודע כל מה שנכתב בנושא, אלא שהוא יודע להשתמש בידע המצטבר בצורה אינטגרטיבית ומכוונת. כדי לבנות מסכת מאורגנת של טיעונים יש להסתמך על הספרות הקיימת תוך אזכור המקורות שמהם שאב הכותב את רעיונותיו. **אולם חשוב לזכור שהכתובה מובלת על-ידי הכותב ולא על-ידי פריטי הספרות.**

ארגון הרקע המדעי:

מכיוון שסקירה מקיפה של הרקע המדעי מתפרשת, לעתים קרובות, על-פני מספר דפים וכוללת נתונים רבים, מומלץ מאד בשלב הראשון של הכתיבה לחלק פרק זה לסעיפים ולסעיפי-משנה (עם כותרות מתאימות) שיקלו על הכותב לעצב את המבנה הכללי של הסקירה. בשלב שני יש להוסיף משפטי קישור שיקלו על הקורא להבין את המעברים מנושא לנושא ואת הרצף הלוגי של הסקירה. ארגון החומר לסעיפים והסדר בו הם מוצגים נתון כמובן לבחירת הכותב (כאן יש מקום לביטויים של מקוריות ויצירתיות של הכותב), אולם חשוב שהם יהיו במבנה התואם את ההיגיון והרציונל שבעבודה הנוכחית (כלומר: זה מה שידוע על התופעה העומדת במרכזו של הפרויקט ועל המשתנים העשויים להסביר אותה, ומכאן נובעים הצורך והמוטיבציה לתכנן אותו). אף כי אין כללים מחייבים לכך, נראה כי דרך טובה והגיונית היא לחלק את הרקע המדעי לסעיפים בהתאם למשתנים העיקריים של הפרויקט או הסוגיות הקשורות בו, ולקשרים ביניהם. כתיבה מדעית מחייבת שטף ורצף. כל עבודה מדעית בנויה מרמות היררכיות של "יחידות רעיוניות": משפטים, פסקאות, תת-פרקים, ופרקים. יש צורך לתכנן את הכתיבה כך שיהיה רצף בין "היחידות הרעיוניות": מה מתחבר עם מה, ומתי מתחיל רעיון חדש הדורש מעבר לפסקה חדשה. הפסקאות אינן קיימות בחלל ריק, אלא הן חלק מסקירה נרחבת יותר. לכן, משימה נוספת היא חיבורן בצורה הגיונית, כדי ליצור ביניהן רצף: האם פסקה זו תבוא לפני, או אחרי, פסקה אחרת? איך לקשר ביניהן? איך ליצור המשכיות? כשם שמשפט מורכב ממספר מלים, המחבורות ביניהן באופן רציף והגיוני, כך גם פסקה מורכבת ממספר משפטים המאורגנים ומחברים זה לזה, על-מנת ליצור יחידה רעיונית גדולה יותר. באותו אופן, פסקאות המאורגנות ומחברות זו לזו בסדר הגיוני יוצרות תת-פרק. מכל אלה נובע שאין מקום, בדרך כלל, לפסקאות בנות משפט בודד, ולא רצוי לכתוב פרק שאינו אלא פסקה אחת. המטרה היא להביא לפני הקורא סקירה שיטתית, בעלת הגיון פנימי, אשר מובילה בסופו של דבר אל נושא העבודה. אם הסקירה ארוכה, ובעיקר אם היא מפוצלת לתת-פרקים, כדאי לסיים כל פרק כזה בסיכום קצר ולקשר אותו עם הפרק הבא אחריו. כך ייווצר רצף ויבנה בהדרגה המבנה ההגיוני של הידע שהצטבר בנושא הנדון.

סקירת ספרות טובה היא אינטגרטיבית ומאורגנת. הסקירה אמורה להוות שילוב של המאמרים בדרך יצירתית המתאימה למטרת העבודה.

בעזרת שני קריטריונים אלה – יצירתיות והתאמה למטרות המחקר – על הכותב לברור את הדרך המתאימה לו ביותר לכתיבת הסקירה. איננו עוסקים כאן בסגנונות של כתיבה, אלא בדרכים לארגן סקירת ספרות מדעית בדרך משולבת, מעניינת, והגיונית.

כתיבה מדעית גם צריכה להיראות נכון:

בכתיבה מדעית, חשוב לא רק התוכן והאופן בו הדברים מאורגנים, אלא גם הצורה חשובה. ראשית, חשוב שכותרות של פרקים וסעיפים תהיינה אחידות. שנית, הפסקאות צריכות להיות מובחנות זו מזו, כך שהקורא יוכל לזהות בקלות תחילתה של כל פסקה. יש אפשרות להשאיר רווח כפול בין פסקה אחת לשנייה, או לציין תחילתה של פסקה על-ידי הזחה, כלומר – התחלת השורה הראשונה בכל פסקה כ-5 רווחים שמאלה מן השוליים הימניים. ולבסוף, לפני הגשת העבודה, חובה לעשות הגהה ולוודא שהעבודה נקיימה מכל טעות הדפסה. רצוי לערוך, בסיום הפרק, סיכום קצר של הטיעונים העיקריים שהוצגו בסקירת הספרות. סיכום זה יוכל להוביל, באופן לוגי, להצגת המודל המחקרי או התיאורטי, לחיזוק הרציונל, ולניסוח השערות המחקר או

הסוגיות העיקריות בעבודה. רצוי מאוד להניח לחומר הכתוב ליומיים שלושה ואז לחזור ולבחון האם הדברים אכן כתובים ברצף לוגי. לחילופין אפשר לתת את החומר לקריאה לאדם אחר / קולגה.

אזכור מקורות בגוף העבודה וברשימת המקורות שבסופה, יתבצע על פי כללי ה-APA.
(APA -American Psychological Association, 2001)
הנחיות מפורטות ניתן למצוא גם באתר הספרייה.

מבוסס על "הנחיות לכתיבת עבודה מסכמת" שנכתבו ע"י פרופ' עדי בן-ארי, ביה"ס לעבודה סוציאלית הפקולטה ללימודי רווחה ובריאות אוניברסיטת חיפה וכן מבוסס בחלקו על: לביא, י. (1995). *כתיבת עבודת התזה: מבנה, תכנים וסגנון*. חיפה: בית הספר לעבודה סוציאלית.